

אומנה הלכה ומעשה

בדיקת
משפחות
אומנה
ובחירתן

אומנה הלכה ומעשה

בדיקת משפחות אומנה ובחירתן

נכתב על ידי קבוצת הלמידה אומנה:

עדנה אלברט

ד"ר נחום בן שלמה

דפנה ברקאי

ססיל גריצנר

פאתנה הלין

שרון ז'ק

דינה רייף

ג'ויס שטורם

אריה שמש

זיוה גולן

חני ירון-אש

נחמה טל

יהודית גלפר

שלווה ליבוביץ

מוריה לוי

אומנה הלכה ומעשה

לקראת אומנה

גיוס משפחות | בדיקת משפחות אומנה ובחירתן | הכנת משפחות |
התאמה מיטבית של אומנה

החיים באומנה

סגנונות התקשרות של ילדים במשפחות אומנה | ליווי משפחות וילדים |
התמודדות עם פגיעות מיניות באומנה | זיהוי איתותי מצוקה באומנה

לקראת סיום

תהליכי פרידה וסיום | הכנת הנער/ה לחיים עצמאיים

פירוט נוספים בסידרה:

עריכה:

מוריה לוי - חברת רום
שלווה ליבוביץ - משרד הרווחה והשירותים החברתיים
שרית ויזל - אשלים

עריכה לשונית: עינת אינשטיין

הבאה לדפוס: אושרית גבאי, אשלים

מזכירות ותיאום: סימונה דוד, אשל

עיצוב וביצוע גרפי: פנינה נחמיאס, ג'וינט ישראל

מנהלת מיד"א - מרכז ידע אשלים: ד"ר ליאת בן-דוד

מנהל ההוצאה לאור: טוביה מנדלסון

תמוז-אב תש"ע - 2010

כל הזכויות שמורות לאשלים - העמותה לתיכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם
(ע"ר) מיסודו של ג'וינט ישראל ובתמיכתן של ממשלת ישראל והפדרציה היהודית של ניו-יורק

www.ashalim.org.il

משרד הרווחה והשירותים החברתיים חרט על דגלו את מדיניות "עם הפנים לקהילה". מדיניות זו מחייבת את גורמי המקצוע לעשות את מלוא המאמצים המקצועיים כדי שהילד ומשפחתו יקבלו את המענה המקצועי בתוך הקהילה. לשם כך פיתח המשרד מספר רב של תכניות, אשר במרכזן התכניות "עם הפנים לקהילה", התכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון, תכנית "עם הפנים לקהילה ב" והתכנית לאיתור ילדים בסכנה. בסוף שנת 2009 הסתיים תהליך מיפוי של מחצית מהילדים אשר נמצאים בסיכון במדינה, ואני תקווה כי מיפוי מדויק זה יעשה גם ביתר האזורים. כמו כן, התקציבים שמוקצים לנושא של ילדים ונוער הולכים וגדלים ונאמדים בסכומים שלא ידענו בעבר.

עם זאת, עדיין יש ילדים אשר למרות כל המאמצים לא יכולים להישאר בבית ההורים היות שהם נמצאים במצבי סיכון, ולכן מתקבלות החלטות בבתי המשפט ובוועדות לתכנון טיפול על נזקקות להשמה חוץ-ביתית.

אני מאמין בלב שלם כי השמה במסגרת משפחת אומנה היא אחת מדרכי הטיפול הטובות ביותר הקיימות אצלנו. כמנכ"ל המשרד אני שואף לטפח, לקדם ולהרחיב את התחום כדי שיותר ילדים ייהנו מהשמות במשפחה אומנת.

בניגוד לעולם המערבי, במדינת ישראל מושמים מרבית הילדים במערכת הפנימייתית, ולא באומנה. אנו שוקדים רבות על ביצוע רפורמות מרחיקות לכת וכבר כיום נמצאים בתהליכים אינטנסיביים להגדלת מספרן של משפחות האומנה. בד בבד, אנו מנסים לשפר, לייעל ולהיטיב את הסיוע ואת התמיכה הניתנים למשפחות וכן להעמיק את איכות השירות הניתן לילדים ולמשפחות.

כדי להצליח במשימות שפירטתי לעיל חלה על כולנו החובה להרחיב ולהפיץ את הידע המקצועי הקיים בקרבנו, להמשיך וללמוד את התחום, הן בקבוצת הלמידה והן בקהילת הידע הווירטואלית. אין לי ספק כי כתיבת התורה המקצועית היא התפוקה של הלימוד, ועל כך מגיעה מילת תודה לכל העוסקים במלאכה.

השר הרצוג ואנוכי מנסים לקדם בשנתיים האחרונות תהליך משלים, שנועד לתת למשפחות אומנה את האפשרות לאמץ את הילדים אשר שוהים אצלם ובית המשפט קבע כי ישוחררו לאימוץ. אנו סבורים כי זוהי פעולה חשובה אשר יכולה לחולל שינוי ולהיטיב הן עם הילדים והן עם המשפחות, אשר בראשית הדרך חוששות מהתקשרות אל הילד מחד גיסא ומקבלת ההחלטה על אימוץ מאידך גיסא.

אני תקווה כי ביצוע השינויים והשקעת המשאבים והתשומות יחוללו שינוי מהותי ויביאו לשיפור של כלל מערך האומנה. בהתפתחות המענה של האומנה יש ביטוי ערכי למעורבות חברתית, לערבות הדדית ולפיתוח "החברה האזרחית".

המשיכו במעשיכם החשובים, השקיעו ופתחו תורות חדשות וזכרו כי ההשקעה שלכם תורמת לילדים הזקוקים לכם.

נחום איצקוביץ
מנכ"ל משרד הרווחה
והשירותים החברתיים

אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד מציינת: "...על הילד, לצורך התפתחות מלאה והרמונית של אישיותו, לגדול בסביבה משפחתית, באווירה של אושר, אהבה והבנה..."

האומנה היא חלופה טיפולית לילדים שיש להוציאם מהבית, לפרק זמן קצר או ארוך. האווירה הביתית והאינטימית באומנה, קיומן של דמויות קבועות המטפלות בילד וההתייחסות האישית למכלול צרכיו הפיזיים והרגשיים של הילד נועדו להקטין את הנזק הנגרם על ידי ניתוק הילד מהוריו הביולוגיים ומסביבתו הטבעית.

אשלים החלה לפני כמה שנים את מעורבותה בתחום האומנה, כחלק מפעילותה הכוללת בתחום החוץ-ביתי. תכנית "אומנה בראש" שמה לה למטרה להעמיק ולחזק את שירות האומנה. המעורבות התבטאה בשני מישורים עיקריים: פיתוח צוותים מקצועיים ופיתוח ידע ודרכי התערבות.

פיתוח ידע הנו תהליך משמעותי וחשוב לכל ארגון מקצועי הרוצה להטביע את חותמו בשדה מעורבותו.

תחום האומנה השכיל להוביל תהליכי פיתוח ידע מרשימים, ואין ספק כי גיבושו של הידע לכלל תורה מקצועית אחת יעזור בשדרוג העבודה המקצועית והשירות הניתן למשפחות וילדים.

חוברת זו לא הייתה יוצאת לאור ללא מעורבותם ופעילותם הנמרצת של שותפינו במשרד הרווחה, בעמותות האומנה ובקרן רש"י.

תודה מיוחדת לאנשי צוות אשלים שהיו מעורבים בפיתוח התכנית ובהפעלתה - שחר שומן, מנהל יחידת ילדים ונוער, ושרית ויזל, מנהלת תכניות.

דר' רמי סולימני
מנכ"ל אשלים

מערך החבורות המקצועיות בנושאים שונים של תהליכי העבודה בתחום משפחות אומנה הנו פרי של עשייה רבת שנים ושל תהליכי למידה מעמיקים.

תחום האומנה ידוע בהיותו פורץ דרך ועוקר הרים מחד גיסא, אך גם ביכולתו להטמיע ולבסס שינויים מאידך גיסא.

אנשי המקצוע הנאמנים והמסורים לטובת הילדים אינם שוקטים על שמריהם. קיימת המודעות לצורך בשיפור תמידי וכן קיימת ההבנה שכדי שהאיכות תתממש ותשתפר נדרשת למידה תמידית וממוקדת תוצאות.

השיטה המנצחת שנבחרה הנה המודל המשלב עשייה יומיומית, קהילת ידע וקבוצת למידה אינטנסיבית ופעילה. שיטת הלמידה ב"חברותא" או "בית המדרש", הידועה מקדמת דנא, מפיקה את המיטב מכל אחת ואחד ואת המרב מכולם, וכמו תמיד השלם הנו יותר מסך חלקיו.

היכולת לאינטגרציה של תורות מקצועיות, ניסיון ומיומנויות, ידע ומידע נצברים והיכולת להפיק מתהליכים אלו כלים יישומיים לעבודת השטח אינן טריוויאליות, ועל כן ההערכה לפעולות אלו הנה עמוקה ורבה.

בטוחני שחבורות אלו תעצמנה את רמת הידע והמיומנויות של כלל העובדים הסוציאליים המטפלים בילדים ובמשפחותיהם, תסייענה לאנשי המקצוע באשר הם, בהתמודדויות ובהתלבטויות שהן מנת חלקנו היומיומית ותאפשרנה לראות את האור שבאתגרים אלו.

היופי של התוצרת נובע מתחושת הביטחון שהחבורות נשענות על תשתית מקצועית מבוססת רבת שנים ומהוות חוליה משמעותית בתהליך העשייה, הלמידה וההתפתחות המתמשכים.

יישר כוח לכל המעורבים בדבר שפתחו את עצמם ללמידה ההדדית, נתנו ממשאביהם האישיים ואפשרו בכך לכולנו ליהנות מפרי עשייתם:

ליקותיאל צבע, מנהל אגף תכנון, מחקר והכשרה ולצוות האגף; לדליה רוזניק, לצחי פיין ולאילן שריף, על מתן האפשרות ועל הפיתוח של קבוצת הלמידה וקהילות הידע - בלעדיהם התהליך לא היה מתקיים.

ל"אשלים" ולעמותות האומנה שהתגייסו למהלך וסייעו בהצלחתו.

לכל מפקחי האומנה בשירות ילד ונוער, באגף השיקום ובאגף לטיפול באדם המפגר, שיצרו וגיבשו את התוכן בתהליכי הלמידה.

לחברת "רום" בראשותה של מוריה לוי, אשר בהנחייתה השוטפת והאקטיבית הצלחנו כולנו להפוך חלום למציאות.

וכמובן, אחרונה חביבה, המנצחת על כל המלאכה, בכל המערכות, במסירות אין קץ ובאמונה פורצת כל מחסום, תודה עמוקה לשלווה לייבוץ, המפקחת הארצית על האומנה בשירות ילד ונוער.

דליה לב-שדה

מנהלת שרות ילד ונוער

משרד הרווחה והשרותים החברתיים

מבוא

ענף האומנה עובר בעשור האחרון שינויים משמעותיים הכוללים בין היתר את ההפרטה החלקית של האומנה, הגדרת משפחות האומנה כמתנדבות, בניית סל הוצאות מיוחדות וניסיון קידום הצעת חוק השמה חוץ-ביתית.

סביבת העבודה החדשה חייבה אותנו ואף אפשרה לנו להפוך את האומנה לתחום לומד.

שירות האומנה מתמודד עם סוגיות מקצועיות מורכבות חדשות לבקרים. הסוגיות משתנות וחושפות אותנו לאתגרים מקצועיים חדשים. שימת הדגש בהתמקצעות השירות באה במטרה לאגם את הידע שהצטבר ולהפיצו כך שלכל מנחת אומנה בארץ יהיו כל הידע והמידע הרלוונטיים מהארץ ומהעולם.

מטרות אלו יושמו באמצעות הקמת קבוצת למידה וקהילת ידע וירטואלית בעזרתו של האגף לתכנון מחקר ופיתוח בראשותו של מר יקותיאל צבע. קבוצת הלמידה של ענף האומנה כוללת את כל מפעילי האומנה בארץ ואת הפיקוח של כל אגפי המשרד העוסקים באומנה. מדובר בקבוצה ייחודית, בין-ארגונית ובין-אגפית אשר לומדת וכותבת "תורה מקצועית".

מתוך מטרה לבנות תורה מקצועית שתהיה מושתתת גם על תורת השדה, מתקיים מהלך נוסף של התדיינות על החומרים הנכתבים בקהילת הידע הווירטואלית.

כל מה שנכתב בקבוצת הלמידה עולה לקהילת הידע, וכך מתאפשר לכל חבר בקהילה, ובמיוחד לכל מנחות האומנה, להעיר ולהאיר על הכתיבה המתגבשת. בצורה כזו, כל מי שעוסק בתחום בשטח, באקדמיה או בתחומים אחרים בקהילה יכול להוסיף מהידע שלו ומניסיונו. אין ספק כי תהליך זה מאפשר לבנות תורה מקצועית ייחודית ביותר אשר משלבת בין דיסציפלינות, גישות, תיאוריה ומעשה.

חוברות אלו הן הפרות של תהליך הלמידה.

תחום לומד דורש שיתוף פעולה של כל העוסקים בתחום ונכונות של כולם לשתף בידע שקיים אצל כל אחד ואחד. כיום קיימות התשתית והאווירה שמאפשרות למידה משותפת והפצת התוצרים שלה כסטנדרט לעבודה מקצועית בתחום האומנה. ענף לומד אינו מבטל את הצורך בידע אקדמי ובמחקר, והחשיבות שלהם בהתוויית כיווני הפעולה הנכונים אינה מוטלת בספק. במלאכה שותפים רבים וטובים.

אני מודה למנהלי הגופים המפעילים את האומנה, אשר השכילו להבין את חשיבות התהליך ושלחו את עובדיהם לימי לימוד, להנהלת השירות ולכל המפקחים שנטלו חלק בלמידה, ל"אשלים", שמאפשרים לנו להעלות את החומר לדפוס ושותפים שלנו לכל אורך הדרך בפיתוח האיכות המקצועית. ואחרונה חביבה, למנחת הקבוצה, הגב' מוריה לוי, מנכ"לית חברת "רום", שבזכות אישיותה המקצועית הצלחנו להפוך את החלום למציאות.

זו תחילת הדרך, אך הכיוון ברור. אני מקווה שבעתיד מחקרים שייעשו על התהליך יוכיחו שאכן היטבנו עם הילדים ועם המשפחות באומנה.

שלווה ליבוביץ

מפקחת ארצית למשפחות אומנה
משרד הרווחה והשרותים החברתיים

תוכן עניינים:

שם הפרק	עמ'
מודל	9
בדיקת משפחות ובחירתן	9
שיחות פניה	10
מפגש אוריינטציה	11
ראיונות במשרד ובבית המשפחה	12
שיחות עם ההורים	12
שיחות עם הילדים	13
שיחות עם ממליצים	14
תוכנית לפיתוח שותפות	15
מנגנון התקדמות ובקרה	16
המלצה והחלטה	17
כלים	18

בדיקת משפחות אומנה ובחירתן

משפחות אומנה הן משפחות מיוחדות. עליהן להתמודד עם טיפול יומיומי בילדים שחוו חוויות קשות לפני שהגיעו למשפחת האומנה. עליהן להתמודד עם החיים עם הילדים הנוספים כאשר בני המשפחה הביולוגית שלהם ממשיכים לשמור אתם על קשר. מדובר במשימה מורכבת.

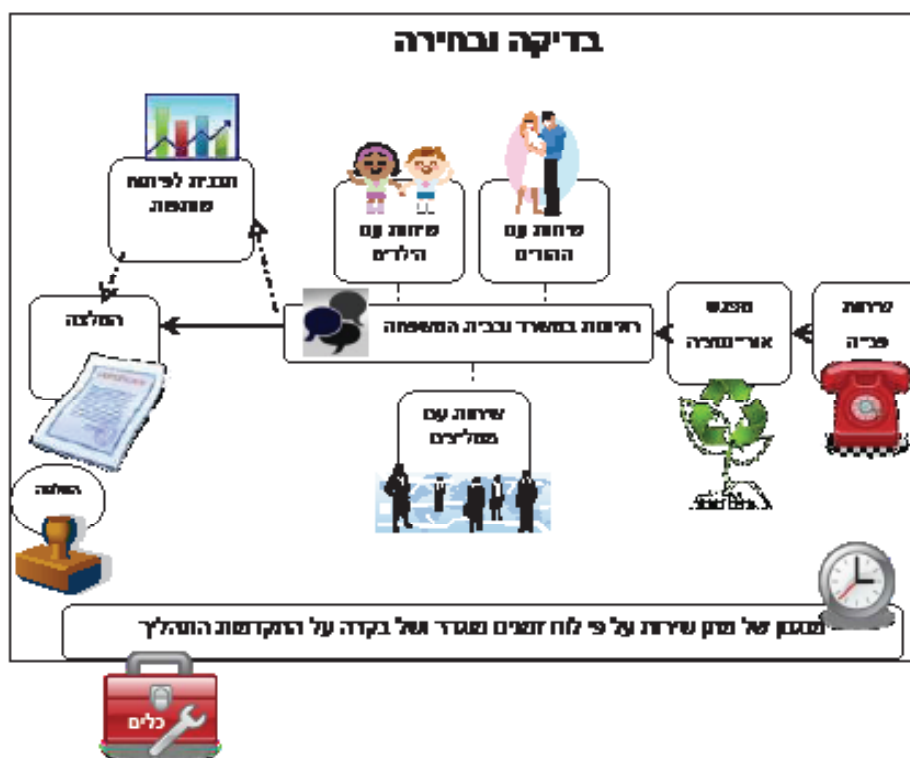
לא כל משפחה מסוגלת להיות משפחת אומנה. בשל מורכבות זו, מטרת הבדיקה היא למיין את המשפחות הפונות לשמש כמשפחות אומנה ולבחור מתוכן את אלו שאכן מתאימות לכך.

תהליך טרום ההשמה כולל ארבעה שלבים:

1. גיוס.
2. בדיקה ובחירה.
3. הכשרה.
4. התאמה מיטבית.

מסמך תורה זה מתמקד בשלב הבדיקה והבחירה.

הבדיקה והבחירה כוללות:

שיחות פנייה

את שיחות הטלפון יקבלו ו־2 אנשים מיומנים שהוכשרו לערוך את השיחה הראשונית.

המיומנויות הנדרשות לבעל תפקיד זה:

- סבלנות, משדר פניות
- רגישות, משדר אמפתיה
- אדיבות
- ידע למענה על שאלות ראשוניות (שאלות, שאין להן תשובה בשלב זה תקבלנה מענה מאוחר יותר).
- השיחה תכלול כמה שאלות סף, כמפורט בפרק הכלים ("שאלות סף ראשונות למשפחות חדשות הפונות לאומנה").
- אם בעל תפקיד זה איננו ומוסרים לו הודעה, יחזיר הלה שיחה למשפחה תוך 24 שעות.

כל עמותה תנהל רשימת פונים ורישום של מצב הפניות במחשב.

- אחת לשבוע תתקיים בקרה של רשימת הפונים, וזאת באחריות מנהל שהוגדר לכך: העמותה תברר את מספר הפונים ואת מצב התקדמותם. יש לחזור למשפחות שלא הייתה אתן התקדמות.

לאחר הפנייה, אם המשפחה עומדת בתנאי סף - איש מקצוע (עובד/ת סוציאלי/ת) יערוך שיחת טלפון -

- לכל היותר תוך 3 ימים. (ראו "מתווה לשיחת טלפון ראשונית של העובד/ת הסוציאלי/ת עם משפחה פונה" בפרק הכלים).

כאשר נערכים פרסומים נרחבים, תיתכן חריגה מלוחות הזמנים דנן, אך יש להבטיח שהמשפחות מעודכנות בנוגע לדחייה, ולא מותירים אותן ללא מענה.

מפגש אוריינטציה

האוריינטציה תתבצע באופן קבוצתי או אישי.

קריטריונים ונסיבות להעדפת כל אחת מהשיטות:

יתרונות המפגש האישי:

- מאפשר מיקוד במשפחה ובצרכיה.
- נותן מענה כאשר אין קבוצה גדולה מספיק בזמן נתון, ודחיית הפגישה יכולה להרחיק משפחות מתעניינות.
- מאפשר היכרות אישית מוקדמת יותר.
- מגדיל את מחויבות המשפחה המועמדת.
- נותן תחושת מחויבות של העמותה למשפחה המועמדת.
- נותן מענה כאשר משפחות לא מתפנות למפגש קבוצתי או חוששות ממנו.

יתרונות המפגש הקבוצתי:

- חוסך משאבים לאומנה.
- מעביר יותר מידע למשפחה המועמדת, דרך שאלות ונקודות מבט של משפחות נוספות.
- נותן תחושה של השתייכות.
- מאפשר חשיפה לרב-גוניות המאפיינת את תפיסת האומנה ואת המשפחות המממשות אותה.
- דרך לבחינת הפתיחות לשונה ושיתוף פעולה של המשפחה המועמדת.
- מאפשר למשפחות המתלבטות להיחשף למידע ללא תחושת המחויבות שיש במפגש אישי.
- מאפשר הצגה של משפחה אומנת פעילה (קשה לקיים זאת עבור כל משפחה).

משפחות תוזמנה למפגש אוריינטציה תוך 3 שבועות לכל היותר מהשיחה עם העובד/ת הסוציאלי/ת.

להמלצות ולדגשים למפגש האוריינטציה ראו "מתווה למפגש האוריינטציה" בפרק הכלים.

לאחר מפגש אוריינטציה יש לחזור למשפחה תוך שבוע לקביעת מועד לתחילת ראיונות ולבקש מהם למלא ולהביא את ההצהרות ואת הטפסים המפורטים בפרק הכלים: "הצהרות וטפסים".

ראיונות במשרד ובבית המשפחה

הראיונות במשרד ובבית המשפחה הנם לבו של תהליך הבדיקה והבחירה.

כאמור, לקראת הריאיון הראשון על המשפחה המבקשת להיות משפחה אומנת לרכז ולהעביר את ההצהרות ואת הטפסים המפורטים בפרק הכלים: "הצהרות וטפסים".

הראיונות כוללים שיחות עם ההורים המועמדים, עם ילדיהם ועם ממליצים, כמפורט להלן.

שיחות עם ההורים

תתקיימנה כמה שיחות עם ההורים, במשרד ובבית המשפחה.

שיחות אלו תהיינה מבוססות על שני שאלונים - "גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה" ושאלון פרופיל - "שאלון למשפחה המועמדת לאומנה", שיועברו למשפחה וימולאו מראש על ידי בני הזוג, כל אחד בנפרד.

מומלץ קצב של מפגש לשבוע (או תכוף יותר אם יש צורך בהשמה של ילד ספציפי, ונראה לנו כי המשפחה המועמדת מתאימה עבור ילד זה ומשפחתו).

הריאיון הראשון יהיה על בסיס גיליון המידע הראשוני, ויש לבחון גם אם הובא כל המידע המשלים המפורט בפרק הכלים: "הצהרות וטפסים". אם לא, ההורים יתבקשו להשלימו למפגש הבא.

למתווה לריאיון, ראו: "גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבודק/ת".

בסוף הריאיון יקבלו בני הזוג את שאלון הפרופיל למילוי בביתם (כל אחד בנפרד), וייקבע מועד למפגש לריאיון הבא.

ריאיון שני יהיה על בסיס שאלון הפרופיל, ושוב יש לוודא שנמסר כל המידע המשלים.

למתווה לריאיון, ראו: "שאלון למשפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבודק/ת".

מצורפים הכלים לביצוע שיחות אלו:

- "גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה".
- "גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבודק/ת".
- "שאלון למשפחה המועמדת לאומנה".
- "שאלון למשפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבודק/ת".

שיחות עם הילדים

כחלק מתהליך בדיקת המשפחה המועמדת לאומנה, יש לשמוע את קולם של ילדי המשפחה לצורך בירור הבנתם ומוכנותם למהלך משמעותי זה, שישפיע על חיי המשפחה.

יש לקיים מפגשים עם כל אחד מהילדים ביחד ו/או לחוד (חיבור או הפרדה בהתאם לנסיבות).

זאת על בסיס משימה שיקבלו מראש:

הכנת ציור העוסק בילד, במשפחה, בבית ובילד/ה החדשים שאולי יצטרפו. או:

מענה על שאלון (ראו "שאלון לנוער ולילדים" בפרק הכלים).

ההחלטה על אופי המשימה תהיה בהתאם לגיל הילד, לבשלותו ולרצונו.

המלצות לדיבוב ילדים ונוער בשיחה:

- עצה מקדימה: כדאי לנסות להפיג את חששות ההורים מהשיחה. יש להבהיר להורים שהם כוח מרכזי, לתת לגיטימציה לאפשרות שילדיהם יתנגדו לאומנה ולהסביר כי אין משמעות הדבר שהאומנה לא תצא לפועל.
- יצירת אווירה מאפשרת ולא רשמית (אם מדובר בשיחה במשרד, כדאי לארגן כיבוד קל, חדר נעים לישיבה, משחקים לאירוח ילדים).
- הצטרפות/joining - פעולה לשם הפחתת החששות. אלבום משפחה הוא כלי לשבירת הקרח, ללמידה על המשפחה ולהכרת המשפחה. עם ילדים אפשר להיעזר בקלפים להיכרות.
- בבית המשפחה: אפשר לבקש מהילד לערוך עבור העובד/ת הסוציאלי/ת סיור בבית.
- שיח ללא ההורים (אלא אם כן מתרשמים שההרחקה מעכבת את השיח).
- סגנון השאלות: לא חודרני; רך.
- התייחסות למידע חיובי קודם על הילד (שנלמד מהשיח עם ההורים).

דגשים לשיחה:

1. יצירת תחושת שותפות אצל הילד (הרגשה שהוא שותף לתהליך).
2. הכרת המשפחה מתוך השיחה עם הילד. דוגמאות לשאלות:
  - מה המשפחה אוהבת לעשות ביחד?
  - בחירת שני רגשות (לדוגמה, כעס ושמחה) ושיחה על כל אחד מהם: מתי מופיע ואיך מקבל ביטוי?
  - מה אסור לעשות? מהם הגבולות?
  - מה חשוב שילד שמגיע למשפחה ידע עליה?
  - לילדים: באילו משחקים תסכים לשתף את הילד החדש?

3. דגש בשיח על מה שקורה במשפחה, ולא הפניית אצבע מאשימה כלפי אחד ההורים.

4. תשומת לב לאינטראקציה בין השותפים (אם השיח אינו עם ילד אחד בלבד).

אם יש התנגדות, או צפוי קושי משמעותי מבחינת הילדים של המשפחה המועמדת לאומנה לקבל ילד חדש, יש לשקול אם מהלך זה נכון ורצוי.

שיחות עם ממליצים

יש לפנות לממליצים לאחר מפגש עם המשפחה ולשוחח אתם לשם קבלת מידע ולמידה על המשפחה. כמו כן, יש לומר כי ייתכן שנשוחח אתם שוב אם יהיה צורך.

חשוב לבדוק מה רמת ההיכרות של הממליץ עם ההורה. האם שיתף אותנו בהתלבטות, במחשבה להיות הורה אומן? כמו כן, מומלץ לגייס אותו, כאדם קרוב למשפחה, כדי שביע דעה אובייקטיבית על כוחותיה של המשפחה ועל צרכיה בהקשר למורכבות האומנה. זאת כדי שהמשפחה לא תיקח על עצמה משימה שהיא מעל לכוחותיה.

שאלות אפשריות לממליץ המכיר את ההורה מתחום העבודה:
האם להורה המועמד יש מוסר עבודה? עד כמה אפשר לסמוך עליו? מה מידת הגמישות שלו? איזה סוג של יחסי גומלין הוא יוצר עם עמיתיו לעבודה? מה יכולת העבודה שלו עם מגוון בני אדם? האם יש לו יכולת לעבוד בשיתוף פעולה? יכולת לעמוד בלחץ? כיצד הוא מתמודד עם קונפליקטים?
חשוב לבקש דוגמאות ולא להסתפק בדיווח כללי.

חינוי לדבר עם ממליצים מתוך מערכת החינוך. יש לשאול על מצב הילד הביולוגי, על שיתוף הפעולה של ההורים ועל מידת מעורבותם.

כמו כן, אם למשפחה היה קשר עם גורם טיפולי כלשהו - מחלקת רווחה, מטפל משפחתי, פסיכולוג לילד וכדומה, חשוב לבקש לדבר אתו.

המידע שנאסף מהממליצים ישולב בדו"ח (ראו "דו"ח המלצה על משפחה המועמדת לאומנה" בפרק הכלים), לפי הקטגוריות של המיומנויות הרלוונטיות המוצגות בדו"ח.

טופס פרטי ממליצים מצורף כחלק מ- "הצהרות וטפסים", בתוך גיליון המידע הראשוני בפרק הכלים.

תכנית לפיתוח שותפות

יש משפחות שאינן מתאימות לאומנה ונפסלות בתהליך הבדיקה והבחינה.

יש משפחות מתאימות, ואלו נכנסות למאגר, ובהמשך מותאמים להן ילדים.

בין לבין, יש משפחות הנראות כמועמדות מתאימות, אולם נצפה אצלן צורך בחיזוק אחת או כמה מהמיומנויות הנדרשות, צורך שאותו יש להפוך לכוח כדי שנוכל לצרפן למאגר. עבור משפחות אלו יש לבנות תכנית שותפות המסייעת להן לפתח כוחות בתחום שבו נצפה החסר.

דגשים לתכנית:

1. מוגבלת בהיקפה - עד שני צרכים.
2. מוגבלת בזמן - עד חצי שנה.
3. כוללת יעדים מעשיים - איך על המשפחה להשתפר, ומתן כלים להשגת היעדים.

מומלץ להציע תכנית לפיתוח שותפות גם למשפחות שיש להן פער משמעותי בהבנת משמעות האומנה.

ניתן לבנות תכנית לפיתוח שותפות המלמדת בתהליך קצר את משמעות הנושא.

יש להדגיש בפני המשפחה כי מדובר בתכנית לפיתוח שותפות, וכי אנו רואים בה משפחה מועמדת טובה ולכן אנו מעודדים אותה לפעולה בעזרת תכנית זו.

יש להדגיש בפני המשפחה כי דלתנו פתוחה בפניה להתייעצות במהלך תכנית השותפות.

מנגנון התקדמות ובקרה

שלב	פעילות	לוח זמנים
שיחות פנייה	החזרת שיחה ראשונית לאחר קבלת הודעה	1 יום
שיחות פנייה	שיחה מקצועית ראשונה עם עובד/ת סוציאלי/ת	3 ימים
מפגש אוריינטציה	מפגש אוריינטציה אישי או קבוצתי	21 ימים
ראיונות	שיחת טלפון לקביעת מועד לתחילת הראיונות (גליון מידע ראשוני)	7 ימים
ראיונות	קיום מפגשי ריאיון	7 ימים

כאשר נוצרות חריגות (לדוגמה, כאשר יש עומס בגלל פרסום הנושא בתקשורת) - יוחלט מהו לוח הזמנים המותאם לעומס, ותתנהל בקרה בהתאם.

המלצה והחלטה

בסוף התהליך על הבודק/ת לגבש המלצה על התאמת המשפחה המועמדת לאומנה.

החלטה זו תתבסס על הראיונות שבוצעו ועל השאלונים שמולאו, אשר בהם נבחנו המיומנויות:

- גמישות
- פתיחות (קבלת השונה)
- אינטליגנציה רגשית
- עבודה בשותפות
- הכרת המשפחה
- שליטה בהתנהגויות
- הכרת הילדים בסיכון
- הערכת השפעת האומנה
- בנה על כוחות ענה על צרכים
- הכרת הילד שבי
- חום ואהבה
- יכולת למידה בלתי פוסקת
- בניית קשרים
- התמודדות עם אובדנים ועם משברים
- קבלת החלטות שקולות
- ביטחון עצמי
- בריאות וביטחון
- תקשורת יעילה
- הערכה עצמית

הבודק/ת י/תגיש דו"ח המלצה בכתב, הכולל התייחסות להחלטה ולסיבות העיקריות לה.

כאמור, אחת האפשרויות הנה הפניית המשפחה לתכנית שותפות לפיתוח כוחות, לחיזוק המיומנויות, ואז קבלת החלטה מחודשת לאחר שהמשפחה חיזקה את המיומנויות הרצויות.

ההחלטה תתקבל על ידי העמותה, ועל הפיקוח לאשר, להמליץ על בדיקות נוספות או לדחות.

כלים

כדי להטמיע את מימוש התפיסה המקצועית בשטח, נדרשים כלים מסייעים. הכלים המוצעים מותאמים לשלבים השונים בתהליך הבדיקה והבחירה. להלן רשימת הכלים, תוך פירוט והסבר על כל כלי.

שם הכלי	שאלות סף ראשונות למשפחות חדשות הפונות לאומנה
שלב	שיחות פנייה
קהל יעד	עובדים בעמותות האחראים לסינון הראשוני
סוג הכלי	שאלון
מתי להשתמש	כאשר משפחות פונות לראשונה (טלפונית) ומביעות עניין בהתנדבות כמשפחות אומנה.
הרציונל לכלי	איסוף מידע לבחינה ולסינון ראשוניים מקצועיים ומהירים.
שם הכלי	מתווה לשיחת טלפון ראשונית של העובד/ת הסוציאלי/ת עם משפחה פונה
שלב	שיחות פנייה
קהל יעד	עובד/ת סוציאלי/ת בכל עמותה המטפל/ת בבדיקת משפחות ובבחירתן
סוג הכלי	מתווה לשיחה
מתי להשתמש	כאשר משפחות פונות לראשונה (טלפונית) ומביעות עניין בהתנדבות כמשפחות אומנה.
הרציונל לכלי	הכנה ראשונית של המשפחה לתהליך הבדיקה; המשך יסוף מידע לבדיקה.
שם הכלי	מתווה למפגש האוריינטציה
שלב	מפגש אוריינטציה
קהל יעד	עובד/ת סוציאלי/ת בכל עמותה המטפל/ת בבדיקת משפחות ובבחירתן
סוג הכלי	מתווה לשיחה
מתי להשתמש	במפגש האוריינטציה למשפחות חדשות הפונות לאומנה.
הרציונל לכלי	הכנה של המשפחות לתהליך הבדיקה והבנת משמעות האומנה.

שם הכלי	הצהרות וטפסים
שלב	ראיונות במשרד ובבית המשפחה
קהל יעד	עובד/ת סוציאלי/ת בכל עמותה המטפל/ת בבדיקת משפחות ובבחירתן
סוג הכלי	רשימת תיוג
מתי להשתמש	לתת למשפחה למלא, ולאסוף לפני תחילת שלב הראיונות.
הרציונל לכלי	איסוף מידע לבחינה של משפחות מועמדות לאומנה.
שם הכלי	גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה
שלב	שיחות עם ההורים
קהל יעד	הורים במשפחה המועמדת לאומנה
סוג הכלי	שאלון
מתי להשתמש	על ההורים למלא את השאלון (כל אחד בנפרד) כהכנה לשיחות.
הרציונל לכלי	איסוף מידע ראשוני המסייע לבחינת המשפחה.
שם הכלי	גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבדוק/ת
שלב	שיחות עם ההורים
קהל יעד	עובד/ת סוציאלי/ת בכל עמותה המטפל/ת בבדיקת משפחות ובבחירתן
סוג הכלי	מדריך
מתי להשתמש	בעת השיחות עם ההורים על גיליון המידע הראשוני שמילאו.
הרציונל לכלי	הערכה ראשונית של התאמת המשפחה לאומנה, על פי המיומנויות, ותוך כך תחילת הכנה של המשפחה לתהליך האומנה והבהרת משמעויותיה.
שם הכלי	שאלון למשפחה המועמדת לאומנה
שלב	שיחות עם ההורים
קהל יעד	הורים במשפחה המועמדת לאומנה
סוג הכלי	שאלון
מתי להשתמש	על ההורים למלא את השאלון (כל אחד בנפרד) כהכנה לשיחה השנייה.
הרציונל לכלי	איסוף מידע המסייע לבחינת המשפחה.

שם הכלי	שאלון למשפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבודק/ת
שלב קהל יעד	שיחות עם ההורים עובד/ת סוציאלי/ת בכל עמותה המטפל/ת בבדיקת משפחות ובבחירתן
סוג הכלי	מדריך
מתי להשתמש	בעת השיחות עם ההורים על השאלון למשפחה המועמדת לאומנה שמילאו.
הרציונל לכלי	הערכה של התאמת המשפחה לאומנה, על פי המיומנויות, ותוך כך הכנת המשפחה לתהליך האומנה והבהרת משמעויותיה.
שם הכלי	שאלון לנוער ולילדים
שלב קהל יעד	שיחות עם הילדים עובד/ת סוציאלי/ת בכל עמותה המטפל/ת בבדיקת משפחות ובבחירתן
סוג הכלי	שאלון
מתי להשתמש	משימת הכנה לקראת השיחות עם הילדים (אלו המתאימים מבחינת גיל ובשלות) של המשפחה המועמדת לאומנה.
הרציונל לכלי	שותפות של הילדים למהלך.
שם הכלי	דו"ח המלצה על משפחה המועמדת לאומנה
שלב קהל יעד	המלצה; החלטה.
סוג הכלי	האחראים בעמותות לאישור משפחות אומנות דו"ח
מתי להשתמש	בסיכום בדיקת משפחה מועמדת לאומנה.
הרציונל לכלי	תיעוד מקצועי של ההחלטה.

שאלות סף ראשונות למשפחות חדשות הפונות לאומנה

ממלא/ת השאלון _____ תאריך _____

שם בן/בת הזוג _____ טלפון סלולארי _____

מקום מגורים (יישוב) _____ כיצד שמעו על האומנה? _____

שנת לידה של האב _____ שנת לידה של האם _____

שנות לימוד של האב _____ שנות לימוד של האם _____

מצב משפחתי _____ עבודה/הכנסה _____

האם יש מקום בבית לילד _____

הערות

מידע שמועבר למשפחה:

1. מדובר בתהליך היכרות שייטכן שיארך זמן.
2. תוך 3 ימים* יקבלו שיחת טלפון נוספת מעובד/ת סוציאלי/ת.

בשם _____ שתפקידו/ה _____.

* כאשר יש עומס בגלל מבצעי פרסום של הנושא בתקשורת, תיתכן חריגה מ-3 ימים. יש להודיע למשפחות על מספר הימים המרבי עד החזרה אליהם.

מתווה לשיחת טלפון ראשונית של העובד/ת הסוציאלית עם משפחה פונה

ממלא/ת השאלון: _____ תאריך: _____

האדם שעמו נערכה השיחה: _____

נקודות עיקריות לשיחה:

- איך שמעו על האומנה?
- היכרות מוקדמת עם מושג האומנה ועם משמעויותיה. תיאור האומנה מצד העמותה, והתייחסות ל:
  1. החזר הוצאות.
  2. הכשרה ראשונית (קורס).
  3. ליווי שתקבל המשפחה.
- ניסיון קודם באומנה
- האומנה כהחלטה משותפת (שני בני הזוג, הילדים)
- פניות פיזית - שעות עבודה ופעילות מחוץ לבית
- תיאור תהליך ההיכרות והבדיקה מצד העמותה
- מניעים לרצון לאומנה

ילדים וגילם

גיל	בן/בת	מגורים בבית

זיקה לדת: _____

תאריך מפגש אוריינטציה: _____

התרשמות כללית: _____

מתווה למפגש האוריינטציה

משתתפים:

- שני עובדים סוציאליים מטעם העמותה (עדיף שלפחות אחד מהם יהיה בעל ניסיון בהעברת מפגשים שכאלו, ועדיפים אנשים היודעים לעמוד מול קהל).
- משפחה אומנת.

עקרונות כלליים:

- הזמנת מספר קטן של משפחות לכל מפגש אוריינטציה, כדי שיווצר קשר ותישמר אווירה אישית.
- יצירת תחושת משפחתיות (למשל - ישיבה במעגל ולא בשורות, ואם אפשר - הגשת כיבוד).
- הבעת הערכה למשפחות שהגיעו למפגש.
- התייחסות לשאלות של משפחות פרטניות וחיזוקן על ידי מתן תשובות כלליות שלא מצביעות דווקא לכיוונה של משפחה זו או אחרת, כדי לא לגרום מבוכה (למשל, שאלות בנוגע למניעים, חששות, התלבטויות).
- הפניית שאלות המסיטות מהמתווה הכללי של מפגש האוריינטציה, או שאלות אחרות שאין בשלב זה מענה עליהן, למענה אישי מאוחר יותר.
- העברת מסר למשפחות שההצטרפות למסגרת האומנה הנה החלטה הדדית של המשפחות ושל ענף האומנה.

מתווה למפגש:

פתיח

- העובדים הסוציאליים יציגו את עצמם - שם ותפקיד בארגון.
- עריכת סבב היכרות קצר: כל הורה יציג את עצמו בקצרה - שם, מקום מגורים.
- רישום שמות המשתתפים.
- הצגת העמותה.
- הסבר שמשרד הרווחה מממן את השירות ומפקח עליו.
- הצגת המשפחה האומנת.

מהי מסגרת האומנה

משפחה אומנת היא משפחה שלקחה על עצמה לטפל בילד אחד או יותר אשר הוריו אינם יכולים לגדלו מסיבות שונות ומגוונות.

מדובר הן בילדים בעלי התפתחות שכלית וגופנית תקינה, בגילאי 18-0, והן בילדים בעלי צרכים מיוחדים: ילדים הזקוקים לשיקום משום שהם לוקים בנכויות

שונות, כגון: לקויות שמיעה וראייה, נכויות פיזיות, מחלות כרוניות, מחלות נפשיות ותפקוד שכלי גבולי, וילדים הלוקים בפיגור שכלי ברמות תפקוד שונות.

ילד השווה במשפחה אומנת ממשיך לשמור על קשר עם הוריו ועם משפחתו הביולוגית לאורך כל תקופת שהותו באומנה - שלא כמו באימוץ. אנו מאמינים כי שמירת הקשר עם ההורים תורמת לבריאותם הנפשית של הילדים ולביטחונם העצמי.

על המשפחה האומנת לטפל בילד ולגדל אותו כמו את ילדיה. הילד משתלב במסגרות החינוך בקהילה, וההורים האומנים שומרים על קשר עם בית-הספר או הגנים. הם לוקחים את הילד לחוגים, ואם צריך - לטיפולים שונים, לפי צרכיו: טיפול פסיכולוגי, רפואי וכדומה.

מרגע כניסת הילד לאומנה מלווה את המשפחה האומנת מנחה/ת אומנה מהשירות, אשר מסייעת/ת למשפחה, מדריך/ה אותה ותומך/ת בה וביילד לאורך כל זמן שהותו אצלם.

שהות זו יכולה להימשך חודשים או שנים ארוכות.

עם כניסת הילד למשפחה, נהנית המשפחה מהכנסה חודשית קבועה שמטרתה לכסות את דמי האחזקה של הילד. בנוסף לכך מקבלת המשפחה החזר עבור הוצאות למימון צרכי הילד, כמו חוגים, ספרי לימוד, טיפולים שונים. זאת על פי תכנית טיפולית הנבנית בשיתוף עם מנחה/ת האומנה ובאישור מפקח/ת האומנה.

משפחות אומנה המבקשות להיות משפחות לילדים עם צרכים מיוחדים נבדקות על ידנו ככל משפחה אומנת, אך תוך שימת לב מיוחדת לצרכים השונים של הילד - כולל ליווי צמוד בנושאים אלו. כמו כן, היא מקבלת תוספת כספית ביחס למשפחות של ילדים השייכים לשרות ילד ונוער.

מה מאפיין את המשפחות בשירות

- מדובר במשפחות חמות, אשר בהן גם ההורים וגם הילדים מוכנים להתמודד עם האתגר של טיפול בילד נזקק ומבקשים להעניק חוויה מתקנת לילדים במצוקה.
- משפחות אשר מחפשות דרך לתרום לחברה ולעשות מעשה אנושי המשאיר חותם חיובי בתוך מכלול הקשיים הביטחוניים והכלכליים שכולנו חווים במדינתנו.
- הורים המבקשים לתת דוגמה חיובית לילדיהם, להפגיש אותם עם ילדים אחרים ולפתח בהם מודל של נתינה לזולת.
- משפחות הפתוחות לקבל את השונה ולתת לו מקום.
- משפחות היכולות לעבוד בשיתוף ולהיעזר בהדרכה, גם כשהן נתקלות בקשיים בהתמודדות עם ילדיהן שלהן.
- משפחות שבהן ההורים מבקשים פעילות נוספת, מספקת ומתגמלת רגשית.
- משפחות הנותנות, אך תוך כדי כך גם מקבלות.

האתגר והסיפוק

שיח על האתגר ועל המורכבות שבהורות לילדים שאינם ביולוגיים, ועם זאת, על הליווי והמערכת התומכת בהורים, ועל החוויה והסיפוק מהצלחת המהלך. חיזוק התחושה שהמשפחה תורמת, וגם נתרמת לעתים לא פחות.

תיאור של השמה מוצלחת - בדגש על הקשר עם ההורים הביולוגיים

הקראת מכתב של ילד אומן, או כל קטע המחבר רגשית למשימה

הדגשת העובדה שאומנה אינה אימוץ

חשיבות שיתוף כל בני המשפחה הגרים בבית בהחלטה העומדת על הפרק

- שיחה עם הילדים. הדגשת התועלות גם לילדים.
- הכלת ההתנגדות של הילדים, אם קיימת.
- חשיבות השמירה על המסגרת המשפחתית המקורית.

תהליך הצטרפות משפחות למסגרת האומנה

תיאור הפרוצדורה

1. מילוי שאלונים להורים וילדים.
2. מסירת מידע משלים.
3. מפגשים אישיים עם המשפחה.
4. תהליך התאמה.

תיאור התהליך מבחינה רגשית

ארוך, חושפני (במטרה לעזור לשני הצדדים להגיע להחלטה מושכלת). אורך התהליך משתנה בין משפחות שונות, ולא ניתן ללמוד עליו ממקרים אחרים.

קורס הכשרה

- מטרת הקורס: להכשיר את המשפחה - לאחר בדיקתה - למשימות האומנה. הקורס נותן למשתתפים בו כלים לטפל בצרכים של ילדים באומנה ושל ילדים בכלל ולהתמודד עם התנהגויותיהם.
- מסגרת הקורס (כמה מפגשים, היכן).
- חובת השתתפות בקורס.
- כל משתתף המסיים קורס זה מקבל תעודה ממשרד הרווחה.

שילוב דוגמאות דרך סיפורים על ילדים הממתינים כרגע למשפחה. יש לנסות להתאים בין צרכי המשפחות המועמדות לבין ילד שכרגע מחפשים עבורו משפחה.

הזכויות של האומנים (להיעזר בפלקט)

1. לקבל את כל המידע על הילד שהם מכניסים למשפחתם
2. לקבל דמי אחזקה חודשיים פטורים ממס
3. לקבל קורס הכנה לאומנה
4. לקבל הדרכה ותמיכה שוטפות ממנחה/ת האומנה
5. להשתתף בקבוצות הדרכה עם אומנים אחרים
6. להביע דעתם בעת קבלת החלטות הנוגעות לילד שבביתם
7. לקבל זכויות בחישוב הארנונה (הילד הנוסף משפיע על מספר הנפשות במשפחה)
8. לקבל ימי מחלה בגין ילד האומנה (כדין ילדי המשפחה)
9. משפחה אומנת מוכרת ומבוטחת כמתנדבת

המשך התהליך - מחר בבוקר

1. מילוי גיליון מידע ראשוני על ידי כל אחד מבני הזוג.
  2. מילוי טפסים והצהרות (מסירת המידע המשלים).
  3. קביעת מפגש אישי עם בני הזוג.
- יש למסור למשתתפים את הטפסים למילוי.

מקום לשאלות של המשתתפים

בסוף המפגש יש לרשום את ההתרשמות מהמשתתפים, משאלותיהם וממידת המוטיבציה שלהם.
יש להעביר למנהל/ת אחראי/ת את רשימת המשתתפים.

הצהרות וטפסים

לקראת המפגש הראשון יש לוודא קבלת ההצהרות והטפסים המפורטים להלן מכל משפחה המבקשת להיות משפחה אומנת:

- צילום תעודת זהות.
  - הצהרת בריאות וכתב ויתור על סודיות רפואית (הטפסים מצורפים להלן).
  - אישור משטרה שאין לבעל ולגברים בני 18 ומעלה במשפחת האומנה עבר של פגיעות מיניות.
  - גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה.
  - התחייבות לעבור קורס הכשרה.
  - טופס הסכמה לחיסון הילדים המגיעים לאומנה במהלך שהותם עם המשפחה.
  - פרטי ממליצים. העדפה להמלצה ממוסדות חינוכיים בהם לומדים הילדים.
- גיליון המידע הראשוני כולל בתוכו את החתימה על ההתחייבות לעבור קורס הכשרה, את טופס ההסכמה לחיסון הילדים המגיעים לאומנה במהלך שהותם עם המשפחה ואת פרטי הממליצים.

כתב ויתור על סודיות רפואית עבור שירות האומנה

אני הח"מ נותן/ת בזה רשות לקופ"ח ולעובדיה הרפואיים ולכל מוסד רפואי אחר למסור לשירות האומנה ולעמותות הכפופות לו את כל הפרטים, ללא יוצא מן הכלל ובצורה שתידרש על ידם, על מצב בריאותי ובריאות בני ביתי, ועל כל מחלה שחליתי בה בעבר או שהנני חולה בה כעת, ומוותר/ת על הסודיות הרפואית כלפי המבקשים ולא תהיה לי כל טענה או תביעה מסוג כלשהו בקשר לנ"ל.

שם המשפחה: _____ שם פרטי: _____ תעודת זהות: _____

כתובת: _____
 רחוב _____ בית ודירה _____ יישוב _____ מיקוד _____

תאריך: _____

חתימה: _____

כל אחד מבני הזוג צריך למלא טופס זה בנפרד.

הצהרת בריאות

תאריך: _____

אל: ד"ר _____
הרופא המטפל, נותן חוות הדעת

שלום רב!

טופס זה מופנה אליך בעקבות בקשת להיות משפחה אומנת.

בריאותו של ההורה המיועד, איכות חייו (גם מבחינה בריאותית) ותוחלת חייו הם בעלי משקל רב בהורות אומנה. חשוב מאוד כי ההורה האומן יוכל לתמוך בילד שבאומנה לאורך כל תקופת שהותו אצלו.

אנו פונים אליך בבקשה למלא את הטופס גם מתוך ראיית טובתו של הפונה אליך וגם מתוך ראיית טובתו של הילד שאותו הוא עתיד לקבל במסגרת של אומנה.

שם מנחה/ת האומנה	חתימה	תאריך

יש למלא טופס זה עבור כל אחד מבני הזוג בנפרד.

תאריך: _____

אל השירות לאומנה

הערכה רפואית

שם המטופל: _____ שנת לידה: _____ תעודת זהות: _____

כתובת: _____

רחוב _____ בית ודירה _____ יישוב _____ מיקוד _____

ידוע לי כי על פי פקודת הרופאים: "רופא מורשה אשר במזיד או ברשלנות חתם או נתן, בתוקף מקצועו, אישור, דין וחשבון, הודעה או תעודה כיוצא באלה, והיא כוזבת, מטעה או בלתי הוגנת, יראוהו כמי שנהג בדרך שאינה הולמת רופא מורשה" (סעיף 43 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשכ"ז 1976).
לאחר שהמטופל חתם על ויתור סודיות רפואית, מועברים בזאת אליכם הפרטים האלו:

א. ממתי המטופל מוכר לי:

_____
_____

ב. מחלה נוכחית ו/או בעיות עיקריות:

_____
_____
_____
_____
_____
_____

ג. תולדות העבר:

האם יש למטופל היסטוריה של המחלות האלו? אם כן, נא לפרט.

שחפת _____
מחלת לב או כלי דם _____
צהבת _____
שחמת _____
סכרת _____
מחלת מין _____
בעיות נפשיות _____

מחלות נפש _____
 מחלות עצבים אחרות _____
 מחלה ממארת _____
 קבלת עירוי דם בעבר _____
 מחלה חשובה אחרת _____

ד. הרגלים:
 האם ידועים לך הרגלים של המטופל בנושאים האלו?

עישון _____
 אלכוהול _____
 סמים _____

ה. בדיקת הגוף:
 לחץ דם _____
 ממצאים אחרים _____

ו. בדיקות עזר נוספות:
 יש למלא, אם נדרשו עקב מחלה.

כולסטרול L.D.L. _____
 כולסטרול H.D.L. _____
 איידס _____
 הפטיטיס _____
 סוכר _____
 לחולי סכרת - HBAIC _____
 בדיקת שתן _____

ממצאים בבדיקות עזר נוספות, אם התבקשו ע"י הרופא (כגון - בדיקות מעבדה,
 הדמיה, מבחן מאמץ וכו'). יש לפרט: _____

_____
 _____
 _____

שם הרופא _____
 תאריך _____
 חתימה וחותמת _____

שאלון לנוער ולילדים

שם _____ גיל _____ כיתה _____

ספרי/י על עצמך (תחביבים, תכונות ותחומי עניין)

מה הכי מוצא חן בעיניך בבית-הספר?

מה הכי פחות מוצא חן בעיניך בבית-הספר?

האם את/ה אוהב/ת לבלות את זמנך עם הרבה חברים/ות, עם מעט חברים/ות, או בעיקר לבד?

אם ילד/ה חדש/ה יבוא/תבוא לחיות עם המשפחה שלך, מה תספרי/י לחבר/יך על הילד/ה החדש/ה?

תארי/י לעצמך שהיום אני מביא את הילד/ה החדש/ה לחיות בביתך, מה את/ה מצפה שיהיה/תהיה?

בן או בת	
גיל	
אוהב/ת לעשות	
מראה	

תארי/י לעצמך שהיום אני מביא את הילד/ה החדש/ה לחיות בביתך. מה היית רוצה שאספר לילד/ה בזמן הנסיעה עליך ועל משפחתך?

מה היית רוצה לדעת על הילד/ה או הילדים (אם יש יותר מאחד)?

מה עוד את/ה מבקש/ת לספר לנו?

דו"ח המלצה על משפחה המועמדת לאומנה

המשפחה המועמדת: _____ תאריך הדו"ח: _____

מאבחן/ת ממליץ/ה: _____ מנהל/ת מאשר/ת: _____

הערכת מיומנויות:

המיומנות	הערכה (גבוה 7-1 נמוך)	הערות
גמישות		
פתיחות וקבלת השונה		
אינטליגנציה רגית		
עבודה בשותפות		
הכרת המשפחה		
שליטה בהתנהגויות		
הכרת הילדים בסיכון		
הערכת השפעת האומנה		
בנה על כוחות ענה על צרכים		
הכרת הילד שבי		
חום ואהבה		
יכולת למידה בלתי פוסקת		
בניית קשרים		
התמודדות עם		
אובדנים ועם משברים		
קבלת החלטות שקולות		
ביטחון עצמי		
בריאות וביטחון		
תקשורת יעילה		
הערכה עצמית		

הערכה כללית על המשפחה המועמדת

המלצה

החלטה

חתימת מדריך/ה מאשר/ת

חתימת מאבחן/ת מומליץ/ה

חתימת מפקח/ת אומנה

הערות מפקח/ת אומנה

גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה

שם המשפחה: _____ שם פרטי: _____

כתובת:

רחוב _____ בית ודירה _____ יישוב _____ מיקוד _____

מספר טלפון: _____ טלפון נייד: _____

פרטים כלליים:

תעודת זהות: _____ שנת לידה: _____

ארץ לידה: _____ תאריך עלייה: _____

מצב משפחתי: _____ תאריך נישואים (אם נשואים): _____

השכלה: _____ מקצוע: _____

משרה מלאה/חלקית: _____ מספר שעות עבודה ביום: _____

הכנסה חודשית קבועה: _____ כן/לא _____ מקורות ההכנסה: _____

רמת הכנסה חודשית של המשפחה (נטו): _____

עד 3,000 ₪

3,000-5,000 ₪

5,000-10,000 ₪

10,000-20,000 ₪

20,000 ₪ ומעלה

מבנה המשפחה - בני המשפחה הגרים בבית (בנוסף לאב ולאם)

שם	שנת לידה	קרבה משפחתית	עיסוק	מקום העיסוק (בי"ס, מקום עבודה וכו')

הערה: ניתן למלא טבלה זו פעם אחת, או על ידי האב או על ידי האם.

ילדים מחוץ לבית

שם	שנת לידה	קרבה משפחתית	עיסוק	מקום העיסוק (בי"ס, מקום עבודה וכו')

הערה: ניתן למלא טבלה זו פעם אחת, או על ידי האב או על ידי האם.

תנאי מגורים:

מספר חדרים: _____ גינה: _____

בית פרטי/משותף: _____ בעלות פרטית/השכרה: _____

מקלט/ממ"ד: _____

מקום הלינה המיועד לילד באומנה (חדר נפרד או משותף, ועם מי): _____

דת (יהודי/מוסלמי/נוצרי/אחר): _____

אורח החיים של המשפחה: (חרדי/דתי/מסורתי/חילוני/לא מוגדר): _____

מטבח (כשר/לא כשר): _____

כללי:

האם פנית בעבר לקבלת ילד לאומנה או לאימוץ? לא/כן. אם כן, פרט/י.

מניעים לאומנה:

1. מדוע פניתם לשירותנו כיום, בשלב זה של חייכם?

נא מלא/י את הסעיפים הבאים לפי הסיבות שהניעו אותך להיות הורה אומן. דרג/י מ-5 כל סיבה לאומנה על ידי סימון X במקום המתאים.

הסיבה	0 לא רלוונטי	1 בכלל לא	2 במידה מועטה	3 באופן חלקי	4 במידה רבה	5 במידה רבה מאוד
רצון להיות בעל משפחה גדולה יותר						
רצון לספק לילד בית טוב						
היכרות עם ילד ספציפי הזקוק לאומנה ורצון לעזור לו						
רצון להיות נאהב על ידי ילד						
רצון בחברה עבור הילדים שלי						
רצון לטפל בילד אך בלי מחויבות תמידית						
רצון לאמץ ילד אך לא ניתן לי						
רצון במין מסוים של ילד (בן/בת)						
אמונה דתית						
רצון לתת לילד אהבה						
חוסר יכולת להביא לעולם ילדים משלי או ילדים נוספים לאלו שיש לי						

הסיבה	0 לא רלוונטי	1 בכלל לא	2 במידה מועטה	3 באופן חלקי	4 במידה רבה	5 במידה רבה מאוד
ילדיי גדלו ורציתי ילדים בבית						
רצון לספק בית לילד שאחרת יהיה במוסד						
רצון לעזור לילד עם בעיות מיוחדות						
חברה עבור עצמי						
רצון לעשות משהו עבור הקהילה						
רצון למלא זמן						
חוויתי התעללות או הזנחה בעצמי						
חשבתי על אימוץ, ודרך האומנה היא דרך טובה להתנסות						
רצון להגדיל את הכנסת המשפחה						
רצון בילד נוסף, אך לא רוצה לטפל בתינוק						
רווק/ה ורוצה ילד						
היה לי ילד ביולוגי שנפטר						
הייתי בעצמי ילד/ה באומנה/אימוץ						
חשבתי שילד עשוי לעזור לנישואיי						
אוהב/ת ילדים						
הוריי או בן משפחתי היו באומנה						
בילדותי משפחתי הייתה משפחה אומנת						
רצון לחוות הצלחה בהורות						

האם מישהו מבני המשפחה היה פעם באומנה או בסידור חוץ-ביתי אחר? אם כן, כיצד הניסיון האישי משפיע על ההחלטה לשמש כמשפחה אומנת?
האם אתם מכירים משפחות אומנה או ילדים המטופלים באומנה? אם כן, מה אתם חושבים שלמדתם מכך?

הצהרה - גיליון המידע הראשוני:

אני מצהיר/ה שכל הנתונים שאני מוסר/ת בגיליון מידע זה הנם נכונים, מדויקים ושלמים. לא הסתרתי מידע ומסרתי כל מידע שנראה רלוונטי לשאלות שהועלו.

שם _____ תאריך _____ חתימה _____

הצהרה - התחייבות לעבור קורס הכשרה:

אני מתחייב/ת שכחלק מההכנה למשפחה האומנת אני מוכן/ה לעבור קורס הכשרה (קורס הכנה של משרד הרווחה ושל העמותה). אני מודע/ת לכך שהקורס דורש התארגנות מקדימה (2 ימי חופש מהעבודה, סידור לילדים)

שם _____ תאריך _____ חתימה _____

הצהרה - הסכמה לחיסונים:

אני מצהיר/ה שאני מסכים/ה שכל ילד אומנה שאקלוט למשפחתי יקבל את החיסונים הדרושים, לפי הגדרת משרד הבריאות והנחיית ענף האומנה בישראל.
אני מודע/ת לצורך שאני ובני משפחתי נצטרך לקבל חיסון הפטטיס B אם אין לנו חיסון זה.

שם _____ תאריך _____ חתימה _____

פרטי ממליצים:

הנחיה: שני בני הזוג יכולים למלא במשותף. יש למלא שמות ממליצים מתחומים מגוונים, כמפורט בטבלה. יש להשתדל ולבחור ממליצים בעלי היכרות מעמיקה עם המשפחה:

הקשר	שם	טלפון	טלפון סלולארי
משפחה/שכנים/ חברים*			
עבודה - בן הזוג			
עבודה - בת הזוג			
מערכת החינוך**			
גורם טיפול***			

* יש לסמן מה הקרבה של הממליץ.

** גורם במערכת החינוך של הילדים הביולוגיים של המשפחה, אם יש.

*** גורם טיפולי, אם המשפחה עברה טיפול מקצועי.

אם אחד מבני הזוג אינו עובד, יש להשתדל ולהביא שם של ממליץ ממסגרות עבודה קודמות, אם היו.

גיליון מידע ראשוני על אודות משפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבודק/ת

המשפחה המועמדת:

הנחיות כלליות לבודק/ת:

צריך לזכור כי תהליך הבדיקה הנו חושפני, מביך ויכול לאיים על המשפחה. חשוב לנקוט טכניקות של joining, ריכוך, הומור, הפחתת מתחים, שיחה בגובה העיניים, להיות בו-זמנית פורמלי ובלתי פורמלי.

נקודות לתשומת לב:

1. יש לשים לב אם יש פער משמעותי בתשובות של הגבר לעומת אלו של האישה.
2. יש לשים לב לאופן מילוי השאלון (מפורט, לקוני, פוסח על תקופות בחיים, מדגיש תקופות מסוימות וכו').
3. יש לבדוק אם יש נושא מרכזי (מוטיב) המעסיק את המשפחה (הורות, כסף, צורך בהצלחה וכו').
4. יש לבדוק אם יש במשפחה עומס (רגשי, כלכלי, תפקודי) לעומת פניות של המשפחה לאתגר חדש.
5. יש לנסות לזהות את שלב החיים (במעגל החיים) שבו המשפחה נמצאת כיום.

הנחיות פרטניות:

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
פרטים כלליים		
תאריך עלייה	אם עלו בשנתיים האחרונות, יש לנסות לזהות כיצד הם מסתגלים לארץ, אם המעבר לארץ גרם למשבר, ואם כן, כיצד המשפחה התמודדה ומתמודדת עם המשבר.	
משרה מלאה/שעות עבודה ביום	יש לבדוק מתי בני הזוג מגיעים לבית ומה הסידור עבור הילדים עד להגעת ההורים לבית.	
הכנסה חודשית קבועה	יש לוודא קיום הכנסה חודשית קבועה המאפשרת קליטה של ילד נוסף וטיפול בו.	
רמת הכנסה חודשית	יש לוודא שרמת ההכנסה לפחות כשכר המינימום.	
מבנה המשפחה		
עיסוק בני המשפחה	יש לשים לב להשתלבות בני המשפחה במסגרות חינוך ותעסוקה. יש לנסות לבדוק אם יש פערים משמעותיים בהשתלבות במסגרות בין הילדים ואם יש ילדים חריגים במשפחה. יש לשים לב אם יש פערים משמעותיים בגילי הילדים. אם כן, יש לנסות לבדוק את הסיבות לפער הגילים.	• הכרת המשפחה • כוחות-צרכים • בניית קשרים • הערכה עצמית
תנאי מגורים		
תיאור הדירה		בריאות וביטחון
מקום לינה מיועד לילד	יש לשים לב היכן ועם מי מילדי המשפחה (אם בכלל) אמור לילד האומנה ללון.	פתיחות וכנות קבלת החלטות שקולות בריאות וביטחון

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
מניעים לאומנה		
מניעים לאומנה	יש לבחון אם יש הצטברות מניעים הנראים פחות ענייניים, ואם כן, לדון בהם. יש לתאם ציפיות מול המשפחה, ולמשל, אם יש תחושה שהמשפחה מדברת על אומנה אך חושבת על אימוץ, יש לחדד את ההבדלים ביניהם. יש לעודד שיח פתוח כדי להציף מניעים סמויים.	פתיחות וכנות הכרת המשפחה הערכת השפעת האומנה כוחות-צרכים חום ואהבה קבלת החלטות שקולות הערכה עצמית

יש לצרף תוצאות ניתוח זה לניתוח המורחב יותר לאחר מילוי השאלון למשפחה המועמדת לאומנה.

שאלון למשפחה המועמדת לאומנה

מהלך חיי מינקות ועד היום:

[illegible]

מידע כללי על אודות המשפחה:
האם מישהו מבני המשפחה סובל מבעיה רפואית? כן/לא, מי? פרט/י.
האם מישהו מבני המשפחה סבל בעבר מבעיה רפואית? כן/לא, מי? פרט/י.
האם מישהו מבני המשפחה נוטל טיפול תרופתי קבוע? מי? האם יש מעקב רפואי והיכן?
כיצד מחלת אחד מבני המשפחה השפיעה/משפיעה על חיי המשפחה?
האם למישהו מבני המשפחה יש רישום פלילי? כן/לא, מי? פרט/י.
האם הייתם או הנכם בקשר עם לשכת הרווחה או עם עובד סוציאלי באזור מגוריכם? אם כן, מדוע פניתם אליהם?
האם אחד מבני הזוג היה נשוי בעבר? כן/לא, פרט/י.
אם כן, האם יש ילדים מנישואים קודמים?
מה תכניותיכם, אם בכלל, להרחבת המשפחה בעתיד?

מידע על מצב כלכלי:
תאר/י את הניהול התקציבי בבית ואת אופן קבלת ההחלטות בנושא:
האם משפחתכם הייתה בעבר או נמצאת כיום בקשיים כלכליים? אם כן, אילו קשיים, כיצד התמודדתם או כיצד בכוונתכם להתמודד עם קשיים אלו?
דמי האחזקה עלולים להתעכב בכמה חודשים (מגיעים לאחר כ-3 חודשים). האם תוכלו לממן בעצמכם את העלויות הראשוניות הכרוכות בטיפול בילד?

גידול ילדים וחינוכם:
האם יש לכם ניסיון קודם בגידול של ילדים אחרים פרט לילדיכם ובטיפול בהם? פרט/י.
לכל משפחה יש חוקים וכללים: (למשל, לא לקלל, שעת שינה). בהתייחס לכללים בביתך:
א. על אילו כללים אפשר לפעמים לא לשמור?
ב. על אילו כללים לעולם אסור לעבור? תן/י דוגמה.
ג. מה קורה אם מישהו מבני הבית עובר על הכללים?
איך מתייחסים בביתכם לפרטיות ולעירום?
אילו עונשים מקובלים בביתכם כאמצעי להטלת משמעת על ילדיכם ?
מהי התייחסותך כהורה להישגים ולציונים בבית-הספר?
באיזה שלב התפתחות של ילדיך נהנית ביותר להיות הורה?

נושאים רגישים:
האם מישהו מבני המשפחה היה בעבר או נמצא כרגע בטיפול פסיכולוגי, פסיכיאטרי, ייעוץ נישואין או טיפול אחר? כן/לא, אם כן, באיזו מסגרת?
מהי סיבת הפנייה לטיפול?
אנא תאר את חווייתך מהטיפול:
האם את/ה או מישהו מבני המשפחה סבלתם/סובלים מהתמכרות כלשהי? (סמים, אלכוהול, הימורים וכדומה) כן/לא, אם כן פרטי.
האם את/ה או מישהו מבני המשפחה סבלתם מהתעללות פיזית או מינית?
אילו אובדנים או משברים עברת בחיך וכיצד זה השפיע עליך (מות אדם קרוב, פיטורים, פרידות וכו')?
כיצד את/ה מגיב/ה במצבי לחץ ומשבר? תן/י דוגמאות.

אני ומשפחת המוצא:
תיאור משפחות המוצא (ספר על ילדותך, על הורייך, אחייך, אורח החיים בבית וכדומה):
אילו דברים לקחת מבית ההורים?
אילו דברים החלטת שלא לקחת מבית ההורים?
תאר/י את הקשרים שלך עם משפחת המוצא שלך כיום.
האם יש בני משפחה שעמם אינך שומר/ת על קשר כיום? פרט/י.
כיצד הוטלה עליך משמעת כילד/ה? איך זה משפיע עליך כיום כהורה?
תאר/י את עצמך כילד/ה.

יחסים וקשרים במשפחה:
כיצד את/ה מבטא/ה את הרגשות הבאים:
אושר ושמחה
אהבה וחובה
כעס ותסכול
עצב
לחץ
פחד ודאגה
תאר/י את חלוקת התפקידים במשפחה:
אילו במשפחתכם הייתה בעיה כלשהי (רגשית, כספית, רפואית וכדומה), למי היית יכול/ה לפנות לקבלת סיוע? (תאר/י את מערכות התמיכה של משפחתכם):
תאר/י את הקשרים ואת מערכות היחסים בין בני המשפחה הגרעינית.
מהם יחסיך עם שכניך?
איך חברים או קרובים היו מתארים את משפחתכם?
מי מבקר בביתכם בתדירות גבוהה או שאתם מבקרים בביתו? האם ילד באומנה יוכל להצטרף אליכם?

זוגיות:
כיצד נפגשתם? תאר/י אירועים משמעותיים שקרו לכם במהלך חיי הזוגיות.
מה לדעתך הטעם העיקרי לנישואיכם והטעם העיקרי להישארותכם ביחד?
מה הדבר שאת/ה הכי אוהב/ת בבן/ת זוגך?
מה לדעתך בן זוגך היה שמח אם היית משנה בעצמך?

סוגיות באומנה:
כיצד להערכתך הימצאות ילד חדש בביתכם תשנה את סגנון חייכם?
להערכתך, אילו חלקים מהאומנה עלולים להיות לכם קשים?
כיצד לדעתך תתמודד עם נוכחותם של ההורים הביולוגיים בחייו של הילד שיגיע אליך לאומנה? האם יש הורים ביולוגיים שלא היית רוצה קשר אתם? איזה?
ילדים הזקוקים למסגרת חוץ-ביתית נושאים עמם לעתים משקעים רבים, טראומות וחוויות קשות. כל אלו מובילים להתנהגויות חריגות (כמו גניבות, התפרצויות זעם, אוננות, היפראקטיביות ועוד). כיצד לדעתך תוכל/י לעזור לילד במצב כזה לשקם ולארגן את חייו?
משפחות אומנה מלוות באופן אינטנסיבי על ידי עובד/ת סוציאלי/ת מנחה/ת אומנה המגיע/ה למשפחה כדי לתת מענה, הנחיה וייעוץ למשפחה ולילד. בנוסף, על המשפחה להיות בקשר הדוק עם הגורמים המטפלים בילד על פי הצורך (פסיכולוג, פסיכיאטר, מאבחן, עובד סוציאלי ועוד). מהי עמדתך בנוגע להיעזרות בגורמים טיפוליים?
ילדים באומנה חווים בחייהם פרידות רבות, מעברים ואובדנים בגלל נסיבות חייהם הקשות. כיצד לדעתך תוכל/י לתמוך ולעזור לילד שנפרד מסביבתו המוכרת, חווה אובדן קשה מנשוא של שלמות משפחתו ונאלץ לעבור לגור עמכם?

תפקידם של הורים אומנים כרוך בעבודה בשיתוף פעולה עם ההורים הביולוגיים, עם מנחה/ת האומנה, עם המחלקה לשירותים חברתיים ועם שאר הגורמים המטפלים בילד. לפניך שאלות הנוגעות למצבים אפשריים, להם ייתכן שתידרשו. דרג/י מ-0-5 את רמת הקושי בהתמודדות עם המצב הרשום על ידי סימון במקום המתאים עבורך

הסיבה	0 לא רלוונטי	1 אין קושי	2 קושי מועט	3 קושי חלקי	4 קושי רב	5 קושי רב מאוד
השתתפות במפגשים מקצועיים אחת לכמה חודשים במחלקה לשירותים חברתיים, במשרדי האומנה ו/או בבית-הספר של הילד						
הגעת שני בני הזוג לשיחת הדרכה במשרדי האומנה, תוך התאמה ללוח הזמנים של המשרד						
הבאת הילד למפגשים עם הוריו הביולוגיים במקום ובתדירות שנקבעו						
גמישות לשינויים בזמן המפגשים						
מעורבות ההורים הביולוגיים באירועים כגון אסיפות הורים, טיולים, מסיבות, אשפוז הילד						
שיתוף ההורים הביולוגיים בהחלטות דוגמת תספורת של הילד, שינוי בית-ספר, כיתה ועוד						
יידוע מנחה/ת האומנה מיידית באירוע חריג: פציעה, בריחה, אלימות, אשפוז או חולי רציני						

הסיבה	0 לא רלוונטי	1 אין קושי	2 קושי מועט	3 קושי חלקי	4 קושי רב	5 קושי רב מאוד
שיתוף מנחה/ת האומנה בדברים המתרחשים במשפחתך אשר עשויים להשפיע על האומנה (קשיים עם ילדכם, מעבר דירה, חתונה במשפחה, בעיה בזוגיות, חופשה בחוץ-לארץ, היריון, קושי עם משפחה מורחבת, בעיות תעסוקה, חולי וכדומה)						
קיום שיחות הדרכה עם מנחה/ת האומנה בהשתתפות כל המשפחה						
קשר עקבי ורציף עם מסגרת החינוך כדי לסייע לילד להשתלב ולהיענות לצרכיו						
שיתוף פעולה בהוצאה לפועל של התכנית הטיפולית שהוגדרה לילד כגון טיפול רגשי, שיעורי עזר, מתן תרופות, טיפול רפואי ופרה-רפואי, מעבר לחינוך מיוחד ועוד						
מתן חיסונים לילד גם אם הילדים הביולוגיים של משפחת האומנה לא מקבלים חיסונים מסיבות שונות						
מתן אפשרות למשפחה הביולוגית לאסוף את הילד למפגש מביתך						

בני משפחה יקרים! אנו מודים לכם על שיתוף הפעולה במילוי השאלון.

בהצלחה!
צוות (שם העמותה)

הצהרה:

אני מצהיר/ה שכל הנתונים שאני מוסר/ת בשאלון זה הנם נכונים, מדויקים ושלמים. לא הסתרתי מידע ומסרתי כל מידע הנראה רלוונטי לשאלות שהועלו.

שם _____ תאריך _____ חתימה _____

שאלון למשפחה המועמדת לאומנה - מדריך לבודק/ת

המשפחה המועמדת:

הנחיות כלליות לבודק/ת:

צריך לזכור כי תהליך הבדיקה הנו חושפני, מביך ויכול לאיים על המשפחה. חשוב לנקוט טכניקות של joining, ריכוך, הומור, הפחתת מתחים, שיחה בגובה העיניים, להיות בו-זמנית פורמלי ובלתי פורמלי.

נקודות לתשומת לב:

1. יש לשים לב אם יש פער משמעותי בתשובות של הגבר לעומת אלו של האישה.
2. יש לשים לב לאופן מילוי השאלון (מפורט, לקוני, פוסח על תקופות בחיים, מדגיש תקופות מסוימות וכו').
3. יש לבדוק אם יש נושא מרכזי (מוטיב) המעסיק את המשפחה (הורות, כסף, צורך בהצלחה וכו').
4. יש לבדוק אם יש במשפחה עומס (רגשי, כלכלי, תפקודי) לעומת פניות של המשפחה לאתגר חדש.
5. יש לנסות לזהות את שלב החיים (במעגל החיים) שבו המשפחה נמצאת כיום.

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
מהלך חיים		
מהלך חיים	יש לשים לב לדברים הבאים: האם הכתוב קצר ומתומצת או מפורט. האם יש תקופות חיים מודגשות. האם יש תקופות חיים שהכותב נמנע מלפרט עליהן. דרך איזו פריזמה נכתב התיאור: ההורות, המקצוע, ההשכלה, השייכות וכו'. האם יש התייחסות לאירועי חיים שהשפיעו על מהלך החיים. סגנון הכתיבה (רגשי, תיאורי, ענייני, מעניין, לקוני וכו').	פתיחות וכנות הכרת המשפחה הערכה עצמית
מידע כללי על אודות המשפחה		
בעיות רפואיות		פתיחות וכנות הכרת המשפחה בריאות וביטחון הערכה עצמית
קשר עובד סוציאלי/לשכת רווחה		פתיחות וכנות עבודה בשותפות כוחות-צרכים
נישואים קודמים	יש לבדוק אם יש להורים קשר עם ילדיהם מהנישואים הקודמים וכיצד מתקיים שיתוף הפעולה עם ההורה המגדל את הילדים.	פתיחות וכנות
הרחבת המשפחה	אם המשפחה מתכננת להתרחב בקרוב, יש לבדוק כיצד היא מתכוונת להתפנות לקבלת ילד נוסף למשפחה ולהסביר למשפחה את השפעות האומנה.	הערכת השפעת האומנה קבלת החלטות שקולות
מידע כלכלי		
ניהול תקציבי		גמישות הכרת המשפחה תקשורת יעילה
קשיים כלכליים	אם יש קשיים, מומלץ לדון בנסיבות שבגינן המשפחה נמצאת בקשיים (האם יש בעיית הימורים, קניות כפייתיות ועוד) וכיצד המשפחה מתמודדת עם המשבר.	גמישות הכרת המשפחה אובדנים/משברים ביטחון עצמי

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
דחיית התשלום הראשון		
חינוך וגידול ילדים		
ניסיון בגידול ילדים אחרים	הבנת הסיפור: משך זמן הניסיון ורמת המחויבות הנם משמעותיים. כדאי לפתח שיח בנוגע לסוג הילד הנמצא בטיפולם ולמורכבות הטיפול בו.	הכרת הילדים בסיכון קבלת החלטות שקולות
חוקים וכללים	יש לבחון קיומו של שביל זהב: קיום קווים אדומים, חוסר גבולות, עונשים. ניתן ללמוד מסעיף זה אם ההורים יודעים להתמודד נכון עם חריגה מהכללים (האם נלחצים, האם יש מוכנות להכיר בקושי, האם יצירתיים בפתרון בעיות ועוד).	גמישות פתיחות וכנות הכרת המשפחה
מעבר על כללים		גמישות פתיחות וכנות שליטה בהתנהגויות כוחות-צרכים צמיחה והתפתחות
עונשים		פתיחות וכנות הכרת המשפחה שליטה בהתנהגויות כוחות-צרכים
הישגים בבית-הספר	יש לברר אם ההורים מסוגלים לקבל את הילד ואת יכולותיו ומסוגלותו, לרבות האפשרות של חינוך מיוחד אם נדרש.	גמישות פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית שליטה בהתנהגויות כוחות-צרכים
הנאה מהורות	שבירת מתח. שיח על דברים חיוביים.	הכרת המשפחה
נושאים רגישים		
טיפול רגשי	אם התשובה חיובית בנוגע לטיפול פסיכיאטרי, יש לברר את המצב (נוכחי/ בעבר, ואם בעבר - מתי) ולבקש מסמכים רפואיים תומכים אם יש צורך.	פתיחות וכנות עבודה בשותפות הכרת המשפחה הכרת הילדים בסיכון כוחות-צרכים החלטות שקולות ביטחון עצמי הערכה עצמית

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
חווייה מהטיפול	לחייב ייאמר שמשפחה העוברת טיפול רגשי פתוחה יותר ליכולת להיעזר בגורמים מקצועיים בהיבט זה. יש לכבד משפחות המבקשות לשמור על פרטיות ולא להרחיב בנושא.	פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית
התמכרויות	יש להרחיב את השיח על דרך ההתמודדות עם הבעיה ולבדוק אם הנושא עובד באופן מספק המאפשר להורה להתמודד מחדש עם בעיה/השלכה אפשרית בנוגע לילד.	פתיחות וכנות הכרת המשפחה אובדנים/משברים
התעללות	יש להרחיב את השיח על דרך ההתמודדות עם הבעיה ולבדוק אם הנושא עובד באופן מספק המאפשר להורה להתמודד מחדש עם בעיה/השלכה אפשרית בנוגע לילד.	פתיחות וכנות הכרת המשפחה אובדנים/משברים
אובדנים/משברים		פתיחות וכנות אובדנים/משברים ביטחון עצמי
תגובות לחץ-משבר		פתיחות וכנות שליטה בהתנהגויות הערכת השפעת האומנה תקשורת יעילה הערכה עצמית
אני ומשפחת המוצא		
תיאור משפחת המוצא	כללי - על איזו תחנה בחיים (גיל, אירועים) מתעכב המועמד ועל מה מדלג.	פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית עבודה בשותפות הכרת הילד שבי חום ואהבה יכולת צמיחה ביטחון עצמי הערכה עצמית

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
קשר נוכחי למשפחה	בדמויות ההוריות - במי מתמקד יותר? האם יש הבדל בהתייחסות לכל אחד מהוריו?	גמישות פתיחות וכנות יכולת צמיחה בניית קשרים ביטחון עצמי תקשורת יעילה
בני משפחה בקשר	בדמויות האחים - על מי מספר, מי לא מוזכר? האם יש מישהו שיש עמו סכסוך, וכדומה?	פתיחות וכנות שליטה בהתנהגויות בניית קשרים קבלת החלטות שקולות
המשמעת שהוטלה על ההורה כאשר היה ילד		שליטה בהתנהגויות הכרת הילד שבי יכולת צמיחה
אני כילד	בהמשך לתיאור שהביאו, אפשר לשאול איזה גיל בחרו לתאר.	הכרת הילד שבי יכולת צמיחה
יחסים וקשרים במשפחה		
ביטוי רגשות	יש גם לתת את הדעת אם יש רגשות שאינם מבוטאים/מקובלים במשפחה.	גמישות פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית הכרת המשפחה שליטה בהתנהגויות כוחות-צרכים חום ואהבה אובדנים/משברים ביטחון עצמי תקשורת יעילה הערכה עצמית
חלוקת תפקידים במשפחה	יש לשים לב בריאיון איך בני הזוג מתארים את חלוקת התפקידים בבית. האם שני בני הזוג רואים את החלוקה באופן דומה? האם היא מקובלת עליהם והם מרוצים מכך, או לא? האם הילדים שותפים בחלוקת התפקידים ובמשימות? איך רואים את הילד באומנה לוקח חלק בכך?	גמישות הכרת המשפחה בניית קשרים קבלת החלטות שקולות תקשורת יעילה

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
מערכות תמיכה	האם דמויות שונות נותנות תמיכה בנושאים שונים? האם התשובה עולה בקנה אחד עם הקשרים שתיארו במשפחת המוצא? האם קיים איזון/חוסר איזון ורק צד אחד (משפחת הבעל או זו של האישה) נותן תמיכה? האם חברים נותנים תמיכה במקום משפחה?	הכרת המשפחה כוחות-צרכים בניית קשרים קבלת החלטות שקולות
יחסי שכנים	האם היחסים עם השכנים קרובים? האם הם שותפים ומודעים לתכניות בנושא האומנה, ומה דעתם?	עבודה בשותפות בניית קשרים
ביקורים		גמישות הכרת המשפחה הכרת הילדים בסיכון הערכת השפעת האומנה הכרת הילד שבי חום ואהבה בניית קשרים ביטחון עצמי
זוגיות		
זוגיות	יש לראות מי מבני הזוג דומיננטי ו/או משתלט במתן התשובה, האם נותנים מקום אחד לשני, האם נראים חוששים ממה שבן הזוג יענה? שפת גוף - האם נעימה, נינוחה, מסתכלים זה על זה או האם מתוחה?	גמישות פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית הכרת המשפחה חום ואהבה יכולת צמיחה בניית קשרים ביטחון עצמי קבלת החלטות שקולות תקשורת יעילה הערכה עצמית
סוגיות באומנה		
שינוי בעקבות האומנה	הרבה פעמים המשפחות אומרות שסגנון חייהם לא ישתנה עם כניסת ילד האומנה. צריך לתת להם דוגמאות המעידות על שינוי, כמו: שינוי בחלוקת החדרים של הילדים בבית, שינוי לוחות הזמנים של ההורים (זמן לחוגים, פגישות בבית-הספר, טיפולים ועוד), נסיעות לחוץ-לארץ, כשהילד באומנה לרוב לא יכול לנסוע וכו'.	גמישות הכרת המשפחה הערכת השפעת האומנה

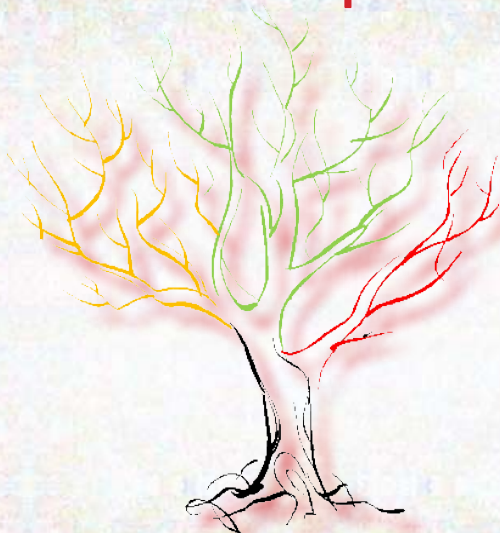

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
חלקים קשים באומנה	לבדוק אם מסוגלים לראות גם קשיים, או שרואים הכול כמעין פנטזיה ורודה? האם הקשיים טכניים או רגשיים?	
התמודדות - הורים ביולוגיים	יש להדגים מהו אופי הקשר, כי זה נושא רגיש ומורכב מאוד - מפגשים, אוכל המוכר לילד מהבית, התנהלות הילד לפני חופשות ואחריהן, שיחה עם הילד על משפחתו ועל החופשות. כיצד נשארים אובייקטיביים ומכבדים, לא שיפוטניים. התחשבות בהורים הביולוגיים ובילד, הזמנה לאירועים חשובים בלי להעמיד את הילד בקונפליקט ולא לצו לבחור בין ההורים הביולוגיים להורים האומנים. מתן מקום לשונות של ההורים. איך לא להעביר מסר של זרות, גם לא בשפת גוף - הבעת פנים של דחייה בגלל ריח לא נעים או לבוש לא הולם וכו'.	גמישות פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית הכרת המשפחה הכרת הילדים בסיכון הערכת השפעת האומנה אובדנים/משברים קבלת החלטות שקולות
התמודדות עם התנהגות חריגה	לבדוק מה כתבו ולתת עוד דוגמאות למקרים שקורים, לשאול מה הקו האדום שלהם, לתת דוגמאות של ילדים שיכולים לבייש את המשפחה בהתנהגותם בחוץ, להביך - למשל ילד הצורח ומתפרץ באמצע הרחוב, בחנות, בבית-הספר וכו'.	גמישות פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית הכרת המשפחה שליטה בהתנהגויות הכרת הילדים בסיכון חום ואהבה אובדנים/משברים תקשורת יעילה
קשר עם עובד/ת סוציאלי/ת	כדאי להביא תיאור מקרה של ילד/ה וסביבו לשאול על דרכי התגובה שלהם, במי היו בוחרים להיעזר ומדוע. להרחיב את השיח על משמעות כניסתו של אדם מקצועי למשפחה. יש להדגיש כי משפחות המתקשות לעבוד בשותפות עם גורם מקצועי יכולות להיגרר ביתר קלות לקריסות (הקצנת בעיות).	גמישות פתיחות וכנות עבודה בשותפות

השאלה	נקודות לתשומת לב או להעמקה	תכונות/מיומנויות שעליהן ניתן ללמוד מהמענה
התמודדות הילד עם המעבר	להביא את הדוגמה מקורס הכשרה על משפחה שמתכוננת, מחייכת, עם המון רצון טוב ממתנה לילד, אל מול ילד שבא כואב, כועס, טראומטי, לא רוצה לראות אף אחד, ובשלב הזה של הקליטה לא כל כך מאמין שיש מקום שיהיה טוב יותר עבורו.	גמישות פתיחות וכנות אינטליגנציה רגשית הכרת המשפחה הכרת הילדים בסיכון חום ואהבה אובדנים/משברים
עבודה בשיתוף פעולה	יש לשים לב שסעיף זה, מעבר להיותו סעיף בוחן התאמה, הנו סעיף המכין את המשפחה לעתיד.	עבודה בשותפות
נכונות להשתתף בקורס	קורס הכשרה - להדגיש את משמעות הקורס, תכניו, חשיבותו והמחויבות להשתתף בו. להחתים על הסכמה להשתתפות בקורס.	גמישות פתיחות וכנות עבודה בשותפות
ממליצים	צריך להקדים ולהגיד לממליצים שהכנות בשיחה חשובה מאוד, שינסו להתמקד בתפקיד של הורה אומן, הורה לילד שאינו שלך, ושלא יחוש מחויבות רק לשבח, כי כניסת ילד למשפחה היא משהו גורלי. תאר את ההיכרות עם... האם אתה יכול לדמיין בתפקיד של טיפול בילד שאינו שלהם? במה יהיו חזקים? מה יהיה עבורם טבעי בתפקיד? ובמה יתקשו ויזדקקו ליותר הדרכה? מה יתרום כל אחד מבני הזוג לתפקיד? במקרה של מורה ממליצה, לבקש גם לתאר את הילד הביולוגי של המשפחה - מופנם/פתוח, חברותי/כועס וכו'.	

יש לצרף לניתוח זה את תוצאות מילוי גיליון המידע הראשוני על משפחה המועמדת לאומנה לקבלת תמונה כוללת.

לקראת אומנה

חברת זו הינה חלק ממערך של חבורות מקצועיות העוסקות בהיבטים השונים של האומנה ומהוות את המארג הכולל של "תורת האומנה".

גיבוש התורה המקצועית והפצתה התבצע כחלק מתוכנית "אומנה בראש" ששמה לה למטרה להעמיק ולחזק את ענף האומנה. לתוכנית שותפים רבים וביניהם שירות ילד ונוער במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, עמותת אשלים, עמותות האומנה וקרן רש"י.

המודל הכולל עשייה יום יומית, קהילת ידע וקבוצת למידה, הוא זה שהוביל ליכולת להמשיג את הידע הקיים בשטח ולהפוך את תורת השדה לתורה המקצועית של האומנה בישראל. האינטגרציה של תורות מקצועיות, נסיון ומיומנויות, ידע ומידע נצברים והיכולת להפיק מתהליכים אלו כלים יישומיים לעבודת השטח אינם דבר של מה בכך. ברצוננו להודות לכל העוסקים במלאכה, ובמיוחד לקבוצת הלמידה שגיבשה, ניסחה וכתבה את הידע שנצבר, בניצוחה הנמרץ של מוריה לוי, מנכ"ל חברת רום.

